

Pisma iz vesolja

ASTRONAVTOVUA PISMA SINU

JERRY M. LINENGER

AMERIŠKI ASTRONAVT/KOZMONAVT

PISMA IZ VESOLJA

Astronavtova pisma sinu

Jerry M. Linenger

Družina 2004

Jerry M. Linenger
PISMA IZ VESOLJA
Astronavtova pisma sinu

Fotografija na naslovnici: NASA

© Jerry M. Linenger
© za slovensko izdajo: Družina d.o.o.
Prevedla: Simona Pečnik Kržič
Lektorirala: prof. Vida Frelih
Oblikoval: Tone Seifert
Izdala: Družina d.o.o.
Za založbo: dr. Janez Gril
Tisk: Tiskarna Ljubljana, d. d.
Ljubljana 2004

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.111(73)-6
629.786

LINENGER, Jerry M.

Pisma iz vesolja : astronavtova pisma sinu / Jerry M. Linenger ;
[prevedla Simona Pečnik Kržič]. - Ljubljana : Družina, 2004

ISBN 961-222-501-X

129090560

*Mojim otrokom Johnu, Jeffu, Henryju
in Grace ter vsem našim otrokom –
da bi bili za nas vedno nekaj posebnega*

Vsebina

Predgovor	7
Prolog	11
Mojih prvih dvajset dni v vesolju	15
Drugih trideset dni (20 do 50)	33
Še naslednjih trideset dni (50 do 80)	59
In še naslednjih trideset dni (80 do 110)	99
Sto dvaintrideset dni, štiri ure in minuta	141
<i>32 strani fotografij</i>	

Predgovor

Pisma v tej knjigi so objavljena v takšnem vrstnem redu in takšni obliki, kot so nastala v vesolju. Razen manjših slovničnih in pravopisnih napak nisem popravljajl praktično ničesar; izjema so le nekateri deli, ki sem jih malo razširil, tako da jih bralec lažje razume. Vsekakor pa pisem v nobenem primeru nisem bistveno spreminjal. Pravzaprav je to celotna zbirka pisem in ne le njen del.

Pisma niso bila nikoli mišljena kot literarno delo in jih seveda nisem zasnoval pred odhodom v vesolje. Bila so le odkrita in iskrena pisma, ki jih je astronaut-kozmonavt pisal svojemu sinu, medtem ko je na »službeni poti« krožil po Zemljini orbiti. Pogosto so nastajala v hudi časovni stiski, pregledovale pa so jih zelo utrujene oči.

Po drugi strani sem zdaj, ko jih prebiram z nogami spet trdno na tleh, zadovoljen, da so bila ustrezno napisana. Zvesto odražajo moje življenje v vesolju, ob tem pa iz njih žari čisto človeška očetovska ljubezen do sina. Poleg dogodkov, ki jih opisujejo, pa lahko pozoren bralec s skrbnim spremljanjem pisem odkrije tudi drobne spremembe, ki so se dogajale v meni. Zagotavljam vam, da je bil občutek osamljenosti neizmeren in da je bilo okolje, podobno loncu ekonom, neizprosno. Takšne razmere človeka sčasoma resnično spremenijo.

Prvi izvod te knjige bom postavil na polico zraven albuma s prvimi fotografijami mojega sina Johna. Na številnih slikah v tem albumu manjka njegov oče. Za to sem kriv sam. Vendar pa nameravam biti v prihodnosti na fotografijah ob njem, ga spodbujati in mu stati ob strani.

Jerry M. Linenger
Suttons Bay, Michigan
julij 2002

Prolog

Moj prvotni namen je bil napisati nekaj pisem svojemu takrat štirinajstmesečnemu sinu Johnu, tako da bo kasneje v življenju vedel, da je njegov oče med svojim skoraj petmesečnim potovanjem po vesolju mislil nanj.

Moja vesoljska misija ni potekala čisto po načrtih. Po dokaj mirnem prvem mesecu na krovu ruske vesoljske postaje Mir je izbruhnil hud požar, ki je besnel štirinajst minut. Metrski plameni so švigali iz rezervne posode za proizvodnjo kisika. Dušič dim se je zalezal v vse koticke in špranje vesoljske postaje. Prva dihalna maska, ki sem si jo nataknil, je bila pokvarjena. Obupno potreben zraka sem jo zabrisal stran in se tipajoč ob steni – dim je bil namreč tako gost, da se ni videlo ničesar – prebil do druge. Zavedajoč se, da je to moje zadnje upanje, sem si jo nadel, odprl ventil ter globoko, obupano zadihal. Kisik je stekel.

Ko sem si opomogel od skorajšnje zadušitve, sem si dejal: »Ta požar moramo zatreti, moramo ga pogasiti. Ujeti smo v pasti, iz katere ni izhoda. Brez napak, Jerry.«

V vsem tem dimu me je prešinila misel, da lahko umrem. Glasno sem rekel v prazno: »Kathryn, ljubim te. Poskrbi za Johna in najinoga prihajajočega malčka. Dal bom vse od sebe, da preživim. Žal mi je, če sem te razočaral.« Niti najmanj nisem bil gotov, da bomo lahko premagali težave, ki so nas pestile. Toda ko smo jih, sem se počutil sijajno, ko sem lahko spet pisal Johnu. Izkušnja s požarom mi je najbrž pomagala, da sem se mu lahko še malo bolj odprl in pozabil na zadržanost. Spoznal sem, da se lahko naše življenje v vsakem trenutku in brez opozorila izteče. Požar me je opomnil, da je življenje dragoceno in da sem živel na njegovem robu, zunaj na

meji. »Zakaj bi karkoli skrival pred sinom?« sem si mislil. »Povej mu, kako zelo ga imaš rad. Skušaj mu povedati, kaj je zate pomembno v življenju in v kaj verjameš. Skušaj mu povedati o vseh upih in sanjah, ki jih gojiš zanj – preden bo prepozno.« Ko sem se sprostil, sem začel pisati iz srca.

Seveda je bil požar le začetek težav, ki so nas doletele na krovu starajoče se ruske postaje Mir. Sledila mu je vrsta okvar na opremi, ki so skoraj vsak dan ogrožale preživetje vesoljske postaje in včasih celo naše življenje. Ko smo izgubili računalniški nadzor, smo se nenadzorovano vrteli po vesolju. Ko smo ostali brez električne energije, smo na neosvetljeni strani Zemlje leteli v popolni temi, na krovu »mrtve« vesoljske postaje. Ko smo ostali brez hlajenja, smo nekaj tednov delali pri temperaturi preko 35 stopinj Celzija. Ves čas smo si neutrudno prizadevali, da bi vesoljsko postajo ohranili pri življenju.

Živeti dalj časa ne le drugje, ampak dobesedno v vesolju, je skrajna oblika osame. Presegala je vse, kar sem pred tem izkusil in verjemite, izkusil sem precej več kot povprečen Zemljan. Čas, ki sem ga preživel na letalonosilkah na morju in na otoku sredi Indijskega oceana, mi je bil v veliko pomoč, ko sem se spopadal z občutkom osamelosti na vesoljski postaji. Toda obe izkušnji zbledita v primerjavi z odrezanostjo od sveta, ki sem jo izkusil v vesolju. Dva ruska kozmonavta in jaz, ki smo lahko videli samo naše tri dolgočasne oblike in se pogovarjali samo v ruščini, smo skupaj preživeli pet dolgih mesecev na prenatrpanem Miru. Osama je bila neskončna in počutil sem se zelo, zelo sam.

Zato ni prav nič presenetljivo, da me je ta izkušnja spremenila. Pogled na Zemljo iz vesolja je povsem spremenil moj pogled v veliko širši pogled na življenje. Stopi korak nazaj in poglej celoto; stopi korak nazaj in spoznaj, kaj je v življenju resnično pomembno. Spoznal sem, da nam nič ni dano samo od sebe, niti zrak, ki ga dihamo, ne. Spremenil sem se v nekoga, ki skoraj ne pozna strahu, prepričan, da bom preživel vse, kar človek v danih okoliščinah lahko preživi. Ni me zagrabila panika, srce je ostalo mirno. Namesto da bi podlegel strahu, sem mirno ocenil položaj in se nanj odzval, kot sem se naučil med urjenjem. Po drugi strani sem spoznal, da se lahko zelo hitro znajdem v okoliščinah, ko preprosto ne bo mogoče preživeti, ne glede na to, kaj storim. Naučil sem se živeti s to grozljivo možnostjo.

Zvečer sem ponavadi odplaval do svojega računalnika in se začel pogovarjati s svojim sinom, tako da sem mu napisal pismo. Včasih

so mi spomini nanj dvignili duha, drugič sem ga tako močno pogrešal, da so mi privrele solze v oči. Pisanje teh pisem je postalo zame neke vrste terapija, čas, ko sem razmislil o dogodkih tistega dne in se sprostil s pisanjem svojemu sinu. Pismo sem ponavadi končal okoli polnoči, nato pa sem se pripel na svojo steno in zaspal.

Ker sem imel tako malo prostega časa, so bila pisma Johnu moj glavni način osebne komunikacije z ljudmi, ki so ostali na Zemlji. Žena jih je prebirala prijateljem in sorodnikom, ki jih je moje počutje na Miru zelo skrbelo. Izbrana pisma so bila med trajanjem misije objavljena tudi na spletni strani NASE. Odločil sem se namreč, da dovolim njihovo objavo za javnost, saj sem menil, da imam velik privilegij, ker lahko v vesolju zastopam vse ljudi našega planeta. Menil sem, da bodo lahko z mano podoživeli del moje dogodivščine, če bodo lahko prebirali pisma, namenjena Johnu. Na prošnjo nacionalne radijske postaje sem Johnu prebral štiri pisma v živo z Mira v oddaji *All Things Considered* in se pri tem zelo trudil, da bi preprečil cmok, ki se mi je nabiral v grlu. Vesel sem bil, da sem bral po radiu in ne po televiziji.

Ko sem se vrnil na Zemljo, sem začel pregledovati zbirko pisem, ki jih je žena spravila v knjigo za najinega sina. Čeprav so bila glede okolja in izkušenj, ki so jih opisovala, unikatna, pa drugače niso bila nič posebnega. Namesto tega so pisma domov izražala občutke, ki jih verjetno večina očetov goji do svojih otrok. Po drugi strani pa – koliko je med nami takšnih, ki svojim otrokom, ki jih imamo radi bolj kot vse na svetu, nikoli jasno ne povemo, kako čutimo do njih? Morda sta osama in stalna nevarnost podrli moje lastne ovire pri izražanju in mi omogočili, da sem lahko povedal to, kar bi moral že zdavnaj.

Danes sem ta pisma pripravljen v celoti deliti s širšim občinstvom, ker menim, da se dotikajo nekaterih lastnosti in čustev, ki so nam vsem skupna. Upam, da nas bodo ta pisma morda opogumila, da odstranimo svoje lastne ovire in svojim otrokom povemo, kar jim je treba povedati. Ko sem bil v vesolju in sem gledal Zemljo kot celoto, sem spoznal, da tudi na svoje družine gledamo zelo podobno. Povedati našim otrokom, da je naša ljubezen do njih brezmejna, je lahko samo dobro.

Še pred tem poletom sem se odločil, da bom dober oče in da ti bom vsak dan pisal ...Vem, da si star komaj dobro leto in čeprav kot vsak ponosen očka precenjujem tvojo nadarjenost, mislim, da tega le še ne moreš sam prebirati. Ni težav. Ko boš lahko, boš zadovoljen, ker boš vedel, da te ima tvoj oče rad ...

Astronavt dr. Jerry Linenger se je po 132 dneh bivanja na razpadajoči ruski vesoljski postaji Mir, med katerim je 2000 obkrožil naš planet, se boril z ognjenimi zublji, izpadi elektrike iz se za las

izognil trčenju s prihajajočim vesoljskim plovilom, vrnil na Zemljo. Tam sta ga nestrpnost pričakovala njegova žena ter leto in pol star sin. Pet mesecev ju je nosil v mislih na svoji samotni in pogosto nevarni postojanki med zvezdami, nikoli povsem prepričan, da bodo nekoč spet skupaj.

S svojo družino je ostal povezan v pismih, ki jih je skupaj z rezultati poskusov pošiljal na Zemljo. V njih je iskreno opisoval misli in čustva ljubečega očeta do svojega otroka. *Pisma iz vesolja*, knjigo, v kateri so zbrana, prevevata toplina in čustvenost, hkrati pa je polna drobnih modrosti, ki jih je oče pošiljal svojemu sinu z dolge in samotne »poslovne poti« - iz vesolja.

Lahko noč, sin moj. Dobro spi. Bdel bom nad teboj, kot vedno. In objemi mamico namesto mene.

Poljubček, očka

DRUŽINA

